

Enes Kujundžić

ERIH – INDEKS ČASOPISA EVROPSKE NAUČNE FONDACIJE

Evropska naučna fondacija (www.esf.org), sa sjedištem u Strazburu, osnovana je 1974. godine s ciljem da koordinira panevropske naučne inicijative. Ona danas predstavlja asocijaciju 78 članica posvećenih naučnim istraživanjima u 30 evropskih zemalja.

Fondacija je usmjerila svoje aktivnosti na slijedeća područja naučnih aktivnosti: humanistika, bio-geološke i ekološke nauke, medicinske znanosti, fizičke i tehničke nauke, društvene nauke, nauka o moru, nauka o materijalima i tehnologiji, nuklearna istraživanja, polarne nauke, radio astronomija, nauka o svemiru.

Suočeni sa relativno malom zastupljenošću evropskih periodičnih publikacija u *Arts & Humanities* indeksu, bazi koja se kreira u okrilju Instituta za naučne informacije u Filadelfiji, članovi *Stalnog komiteta za humanistiku Fondacije* (European Science Foundation), na svom sastanku održanom u Strazburu, u oktobru 2000. godine, započeli su široke konsultacije o temi kriterija za evaluaciju istraživačke produktivnosti u oblasti humanističkih disciplina u evropskom intelektualnom ambijentu. Nakon pobližeg uvida u stanje stvari došlo se do saznanja da različite institucije u različim zemljama redovno objelodanjuju kvantitativne pokazatelje o publiciranoj građi u prirodnim naukama, dok to nije slučaj sa humanistikom. U stvarnosti, praktično, to sistematski rade samo kreatori jedne baze podataka, i to one koju publicira *Institut za naučne informacije* (ISI) iz Filadelfije - *Arts and Humanities Citation Index- AHCI*. Ova baza, po iznesenim stajalištima, nije u dovoljnoj mjeri širokogrudna prema potrebama standarda koji se traže u evropskim istraživanjima u oblasti humanistike. Na stručnom skupu, održanom u junu 2001. godine u Budimpešti, kome su prisustvovali predstavnici 17 zemalja, došlo se do široke saglasnosti o tome da *Arts and Humanities Citation Index* (AHCI) Instituta za naučne informacije u priličnoj mjeri ne zadovoljava potrebe kreatora naučne produkcije i naučne politike u Evropi gledano iz ugla evropskih istraživanja i odrednica bibliometrije.

Na sastanku Komiteta, održanom u aprilu 2002. godine, predloženo je da se u svakoj zemlji, koja je predstavljena u aktivnostima Evropske naučne fondacije (ESF), pripremi lista časopisa raspoređenih u tri kategorije: A, B i C, ovisno od njihovog ranga i naučne reputacije.

U maju 2004. godine visokorangirani administratori organizacija članica Evropske naučne fondacije ponovo su se saglasili da zaista postoji urgentna potreba za evropskim naučnim indeksom za humanistiku, i da je neophodno poduzeti korake da se na tome dodatno poradi.

Nakon što je kreiran ERIH indeks za humanistiku, na njegovu inicijalnu listu uvršteni su časopisi iz slijedećih oblasti: antropologija (društvena i evolutivna), arheologija, umjetnost i historija umjetnosti, klasične studije, rodne studije, historija, historija i filozofija znanosti, lingvistika, književnost, muzika i muzikologija, orijentalne i afričke studije, pedagogija i istraživanja u obrazovanju, filozofija, psihologija, studij religije i teologije. Pitanje medija, odlučeno je, bit će detaljnije tretirano u drugoj fazi konsultacija. 1)

Inače, kriteriji za odabir časopisa za uvrštavanje u ovu bazu su, otprilike, slijedeći: očekuje se da svi časopisi trebaju ispunjavati međunarodne akademske standarde, tj. selekcija priloga u njima je zasnovana na objektivnoj ocjeni. To se postiže putem recenziranja, osim u slučajevima u kojima se primjenjuje drugi standardi kvaliteta na određeni časopis.

Težnja kreatora ERIH-a je da uredništva visokorangiranih časopisa usvoje koherentnu recenzentsku praksu. Pored recenziranja, časopis treba zadovoljiti izdavačke standarde (npr. ISSN broj, redovnost izlaženja, kompletne bibliografske informacije za citirane reference, kompletnu adresu autora...).

Časopisi u ERIH-u razvrstani su u tri kategorije:

1) U kategoriji A su visokorangirane serijske publikacije međunarodnog karaktera sa dobrom reputacijom među istraživačima u datom naučnom području u različitim zemljama, a koje se redovno citiraju na globalnoj razini.

2) U kategoriji B su standardne međunarodne serijske publikacije sa solidnom reputacijom među istraživačima u području kojem je posvećen sadržaj časopisa.

3) Časopisi u C kategoriji su istraživačkog karaktera sa značajnim lokalnim/regionalnim ugledom u Evropi, a koji povremeno

budu citirani i izvan zemlje u kojoj izlaze, iako je njihova glavna ciljana grupa domaća akademska zajednica.

Prema tome, međunarodnim (kategorija A i B) smatraju se oni časopisi koji ispunjavaju slijedeće zahtjeve: posjeduju istinski raznovrsnu i redovnu međunarodnu grupu saradnika i čitalaca, u kontinuitetu donose visok kvalitetan učenjački sadržaj i imaju široko zasnovan konsenzus o njegovom mjestu u datom području znanja, uključujući međunarodni status i eksponiranost.

Nakon prevladavanja prvobitne faze i „uhodavanja“ indeksa ERIH, njegovi kreatori su došli do potrebe da časopise koji su uvršteni u Indeks budu kategorizirani u dvije široke grupe: jednu naslovljenu NATional (NAT) i drugu INTernational (INT).

Prvu kategoriju (NAT) čine publikacije sa priznatim statusom među istraživačima u odgovarajućem znanstvenom području u Evropi, koji su povremeno citirani i izvan zemlje izdanja, iako je njena ciljana grupa domaća akademska zajednica. Drugu kategoriju, ili INTernational, čine evropske i međunarodne publikacije koje su predmet korištenja i citiranja na globalnoj razini. Ovi međunarodni časopisi su dodatno podijeljeni u dvije podgrupe:

INT1 - su publikacije sa međunarodnim statusom visokog ranga i utjecaja na globalnoj razini među istraživačima u različitim domenim, a čiji prilozi su redovno predmet citiranja;

INT2 - obuhvata međunarodne publikacije sa, također, značajnim utjecajem među istraživačima u različitim područjima znanosti i u različitim zemljama.

W kategoriji časopisa pripadaju oni koji još nisu bili predmet razmatranja od strane stručnih panela.

Na web stranici ERIH indeksa 12. 05. 2012. bile su dostupne liste časopisa iz slijedećih oblasti: Antropologija, Rodne (Gender) studije, Historija, Filozofija znanosti, Lingvistika, Književnost, Muzikologija, Pedagogija i istraživanja u oblasti obrazovanja, Filozofija i Psihologija. Za slijedeće oblasti liste će biti objavljene naknadno: Arheologija, Umjetnost i Historija umjetnosti, Klasične studije, Religijske studije. **2)**

Koliko je sada poznato, bh. izdavači naučnih časopisa još ne učestvuju u kreiranju digitalne baze ERIH, pa tako nisu u prilici da njihove publikacije budu podvrgnute evaluaciji kvaliteta priloga sadržanih u njima od strane ekspertnih komisija koje su, inače, na tom poslu angažovane.

Napomene

1) Vidjeti: „Guidelines: European Reference Index for the Humanities – ERIH“.

Dostupno na: www.esf.org/research-areas/humanities/erih/

2) Podaci o ovoj temi dostupni su na web stranici:

“ERI H Foreword“, dostupno na web stranici: [www.esf.org/research-areas/humanities/erih-european-reference-index\(12.05.2012\)](http://www.esf.org/research-areas/humanities/erih-european-reference-index(12.05.2012)).

Koliko je sada poznato, bh. izdavači naučnih časopisa još ne učestvuju u kreiranju digitalne baze ERIH, pa tako nisu u prilici da njihove publikacije budu podvrgnute evaluaciji kvaliteta priloga sadržanih u njima od strane ekspertnih komisija koje su, inače, na tom poslu angažovane.

Uvid u bogat izvor informacija o serijskim publikacijama (časopisima, magazinima i novinama) nudi baza podataka: www.ulrichsweb.serialssolutions.com.